

Inštitút vodnej politiky, Repná 1, 821 04 Bratislava, v zastúpení RNDr. Elena Fatulová
WWF - Dunajsko-Karpatský program, Slovensko, Ottakringer Str. 114-116, 1160 Vienna, Rakúsko v
zastúpení Mgr. Miroslava Čierna-Plassmann, PhD
Rieka - združenie na ochranu vodných tokov, Čadca Rieka 2307, 022 01 Čadca, predseda Ing. Peter
Beleš PhD
Jaroslav Gazdík, Pohronská 69/14, 966 11 Trnavá Hora, poslanec obce Trnavá Hora a predseda
Komisie stavebnej, verejného poriadku a životného prostredia
Ing. Anton Žabensky, Šmidkeho 7, 960 01 Zvolen, člen výboru OZ Hron pre slobodné rieky
Ing. Jaroslav Baran, Ľ. Štúra 590, 966 01 Hliník nad Hronom

Ministerstvo životného prostredia SR
Sekcia vôd
Nám. Ľ. Štúra 1, 812 35 Bratislava

pre elektronickú formu :
katarina.karasova@enviro.gov.sk

Bratislava, 22. júna 2015

Vec:

Pripomienky k návrhu Plánov manažmentu povodia Dunaj a Visla

Na základe oznámenia Ministerstva životného prostredia SR v súlade s § 13 ods. 4 vodného zákona predkladáme v stanovnej lehote pripomienky k zverejneným dokumentom – Plán manažmentu povodia Dunaj a Plán manažmentu povodia Visla.

A. Zásadné pripomienky k hlavným častiam návrhov plánov manažmentu povodí Dunaj a Visla

Plány manažmentu povodia Dunaja a Visly (ďalej len PMP) sú spracované rovnakým postupom, preto nedostatky, na ktoré upozorňujeme v našich pripomienkach, sa objavujú v oboch plánovacích dokumentoch. **Z uvedeného dôvodu vznesené pripomienky sa vzťahujú na obidva PMP – Dunaj aj Visla.**

V rámci pripomienkovania PMP sme sa zamerali iba na podstatné časti plánov, ktoré sme posudzovali z hľadiska súladu s Rámcovou smernicou o vode (RSV), najmä s prílohou VII smernice a metodickými usmerneniami Európskej komisie (EK).

Pre odôvodnenie pripomienok boli použité aj texty prevzaté jednak z metodických usmernení EK, alebo z dostupných odporúčaní, ktoré sú uvedené v hodnotiacich správach EK. Prevzaté texty sú uvedené v hnedých boxoch v pôvodnom znení. Pokiaľ nie je k dispozícii slovenský preklad, uvádzame texty v anglickom jazyku. Prevzaté texty uvádzame so zámerom preukázať opodstatnenosť vznesených pripomienok.

1. Pripomienky k materiálu ako celku k obsahovej náplni a forme spracovania PMP

Z hľadiska formy spracovania sú plánovacie dokumenty (PMP Dunaj a PMP Visla) **nezrozumiteľné, nekonkrétne a neadresné. Plány sú vypracované neprehľadne, obsahová náplň nie je plne v súlade s RSV. Neboli vypracované vo forme konkrétneho plánu, ktorý by jasne definoval zdroje znečistenia/poškodenia, aktuálny stav vôd, opatrenia na dosiahnutie dobrého stavu vôd a povinnosti jednotlivých subjektov (znečisťovateľov) zodpovedných za realizáciu opatrení. Pre potenciálnych užívateľov (štátna vodná správa, samospráva, znečisťovatelia, verejnosť) sú navrhované PMP nepoužiteľné.**

Odôvodnenie:

Návrh PMP Dunaj je rozsiahly dokument v rozsahu 229 strán (PMP Visla má 167 strán). V porovnaní s požiadavkami RSV je značná časť textu PMP nad rámec základnej štruktúry plánov, ktorá je predpísaná v RSV (najmä článok 11, príloha VI a VII RSV). Nadbytočný text (odhad 50 – 60 %) zaťažuje celý plánovací dokument, robí ho neprehľadným a nezrozumiteľným. Stráca sa pritom samotná podstata a základný cieľ plánovacieho dokumentu – navrhnuť opatrenia na dosiahnutie dobrého stavu vôd do roku 2015 a zabrániť zhoršeniu stavu vôd. Na druhej strane návrh PMP neobsahuje všetky náležitosti vyžadujúce smernicou (napr. identifikácia zdrojov znečistenia, vyhodnotenie pokroku dosiahnutého v rámci prvého plánovacieho cyklu). Výsledkom je chaotický dokument, ktorý pripomína kompilát nesúrodých, vzájomne neprepojených informácií prevzatých z rôznych odborných prác. Možno konštatovať, že predložené návrhy plánov manažmentu povodia Dunaja a Visly nemajú charakter plánovacieho dokumentu podľa RSV. **Neposkytujú jasné prepojenie a nadväznosť medzi jednotlivými časťami plánu (vplyv – dopad – stav – opatrenie) tak, aby výsledkom boli adresné a cielené opatrenia na dosiahnutie environmentálnych cieľov stanovených RSV, čo zdôrazňuje aj EK v doleuvedenom dokumente.**

SWD(2012) 379 final, Brussels, 14. 11. 2012

Na zabezpečenie úspešnej realizácie vodohospodárskeho manažmentu je potrebné jednotlivé kroky prepojiť. Informácie o **tlakoch** a rizikách by sa mali použiť pri príprave **programov monitorovania**, informácie z programov monitorovania a **ekonomických analýz** by mali viesť k identifikácii **nákladovo efektívnych programov opatrení** a k odôvodneniam výnimiek. **Transparentnosť** celého procesu v rámci prehľadnej štruktúry riadenia podporí **účasť verejnosti** tak pri príprave, ako aj pri realizácii potrebných opatrení na zabezpečenie udržateľného vodohospodárskeho manažmentu.

Žiadame zásadne prepracovanie oboch plánov manažmentu povodí (Dunaj, Visla), a to jednak po stránke obsahovej (súlady s požiadavkami RSV), ale aj po stránke formálnej (zrozumiteľnosť, stručnosť, transparentnosť). Odporúčame do textu plánov zahrnúť iba podstatné komponenty plánov s uvedením agregovaných údajov s tým, že podrobné informácie budú uvedené v prílohách, resp. bude uvedený link na dostupný dokument sprístupnený verejnosti. Taktiež je nevyhnutné do plánov doplniť informáciu o existujúcich komplexných registroch, ktoré môžu byť verejnosti sprístupnené na požiadanie. Nevyhnutnou súčasťou plánov manažmentu povodí musí byť stručný popis metodík a informácia, či sa postupovalo podľa spoločných metodických dokumentov prijatých v rámci procesu prebiehajúceho na úrovni EK – Common implementation strategy for WFD (CIS).

2. Pripomienky k zverejneniu podkladových dokumentov

PMP obsahuje odkazy na niektoré podkladové dokumenty, ktoré boli priamo použité pri tvorbe PMP, avšak takmer žiadne podkladové dokumenty neboli sprístupnené verejnosti. Keďže v PMP sú uvedené prevažne agregované údaje, ktoré nie sú postačujúce pre posúdenie PMP, požadujeme, aby boli verejnosti sprístupnené všetky relevantné podkladové materiály použité pri tvorbe PMP. Uvedená požiadavka je zakotvená aj v metodickom dokumente WFD Reporting Guidance 2016, časť 1.7.

Požadujeme sprístupniť najmä:

- podrobnosti o vymedzení útvarov povrchových vôd a podzemných vôd spolu s vyznačenými zmenami oproti prvým plánom manažmentu povodí,
- metodiky použité pri typológii, určení referenčných podmienok a klasifikácii ekologického stavu/potenciálu útvarov povrchových vôd,
- metodiky a postupy stanovenia prahových hodnôt podzemných vôd,
- prepojenie na podrobné databázy resp. zoznamy zdrojov znečistenia povrchových a podzemných vôd (bodové, plošné) a hydromorfologických zmien v členení podľa pôvodcu (sídelné aglomerácie, priemysel, poľnohospodárstvo),
- metodika, postupy a výsledky rizikovej analýzy – hodnotenie rizika nedosiahnutia dobrého stavu vôd do roku 2015,
- identifikácia a prehľad **významných** zdrojov znečistenia a hydromorfologických zmien,
- podrobnosti stanovenia environmentálnych cieľov pre jednotlivé útvary povrchových a podzemných vôd a ich kvantifikácia,
- podrobnosti o jednotlivých typoch chránených území s hľadiska dosiahnutia súladu so všetkými normami a cieľmi stanovenými v právnych predpisoch, podľa ktorých boli ustanovené,
- podrobné realizačné plány navrhovaných opatrení, kvantifikácia (odhad) vplyvu jednotlivých typov opatrení v členení na základné opatrenia podľa „starých“ smerníc (dusičnanová smernica, smernica o odvádzaní a čistení komunálnych odpadových vôd, IPCC smernica), základné opatrenia podľa RSV a doplnkové opatrenia potrebné na dosiahnutie dobrého stavu vôd,
- podklady k stanoveniu výnimiek z environmentálnych cieľov a podrobnosti o typoch opatrení pre ktoré sa žiada výnimka a zdôvodnenie výnimiek.

3. Pripomienky k základnej plánovacej jednotke a štruktúre plánovacích dokumentov

V úvodnej časti PMP sú uvedené rozporné a zavádzajúce informácie týkajúce sa základnej plánovacej jednotky, ktorou podľa RSV musí byť vodný útvar. Ide o zásadnú požiadavku, ktorá nebola pri vypracovaní PMP rešpektovaná. Všetky povinné hodnotenia (vyhodnotenie vplyvov a dopadov na stav vôd, vyhodnotenie stavu vôd, stanovenie environmentálnych cieľov) musia byť vykonané pre vodné útvary, čo nebolo dodržané. Ide o principiálny nedostatok PMP a nesprávny prístup k ich vypracovaniu, ktorý predstavuje hlavnú prekážku pre vypracovanie konkrétneho programu opatrení.

Taktiež poukazujeme na skutočnosť, že neboli vypracované plány manažmentu čiastkových povodí, ktoré mali byť podkladom pre vypracovanie plánov manažmentu povodí Dunaja a Visly.

Zdôvodnenie pripomienky:

Na str. 4 PMP (5 ods.) sa nesprávne uvádza, že „**Základnou jednotkou plánovania je čiastkové povodie, ktorá je základom pre spracovanie plánov vyššej úrovne**“. Ide o zásadný omyl! Podľa RSV základnou plánovacou jednotkou je **vodný útvar!** (t.j. **útvar povrchovej vody a/alebo útvar podzemnej vody**). Je to v rozpore aj s textom v časti 2.1.3 Vymedzenie vodných útvarov, kde sa uvádza, že „...všetky hodnotenia a aktivity RSV (napr. hodnotenie stavu vôd, konečné vymedzenie výrazne zmenených vodných útvarov, opatrenia na zlepšenie stavu, atď.) vztahujú na jednotku vodného útvaru (VÚ)“. Dôkazom toho, že vodný útvar je základnou plánovacou jednotkou, je uvedený text prevzatý z metodického usmernenia EK.

WFD Reporting Guidance 2016, časť 1.4: Water body level information: the water body is the assessment level of the WFD. It is the basic physical unit of the Directive, to which basic characterisation, pressures, impacts objectives, monitoring and assessment are attached. It is therefore the main reporting unit for these basic components of WFD implementation.

Vyššie uvedený text dokazuje, že plánovacia činnosť (program opatrení) sa musí odvíjať od vodného útvaru. Na úrovni vodného útvaru musia byť zhromaždené a prehodnotené údaje potrebné pre:

- vymedzenie vodných útvarov (poloha, hranice),
- zmapovanie typov povrchovej vody, stanovenie referenčných podmienok a klasifikačných schém,
- vyhodnotenie vplyvov a dopadov na stav vôd – t.j. zmapovať bodové a plošné zdroje znečistenia a hydromorfologické zmeny (podľa sektorov pôvodcu - **drivers**, kategórií jednotlivých tlakov – **pressures** a vplyvov – **impacts**). Pozri dokument prijatý vodnými riaditeľmi „**WFD Reporting Guidance 2016 príloha č. 1: List of drivers, pressures, impacts**“,
- identifikácia „**významných vplyvov**“, t.j. určenie tých vplyvov, ktoré môžu byť príčinou nedosiahnutia dobrého stavu vôd (zoznam týchto vplyvov pre každý útvar) a ich mapové znázornenie napr. vo forme koncepčných modelov,
- vyhodnotenie **rizika nedosiahnutia dobrého stavu** vôd daného útvaru do roku 2015,
- prehodnotenie monitoringu daného útvaru vzhľadom na identifikované vplyvy s návrhom na jeho doplnenie,
- vyhodnotenie **stavu povrchových vôd a podzemných vôd** daného útvaru a chránených území s ohľadom na ekologický stav/potenciál a chemický stav povrchových vôd a chemický a kvantitatívny stav podzemných vôd,
- stanovenie rozdielu medzi aktuálnym stavom a dobrým stavom a jeho **kvantifikácia**,
- **určenie environmentálnych cieľov** podľa kvantifikovaného rozdielu medzi aktuálnym a dobrým stavom (napr. redukcia zníženia organického znečistenia, odberov a pod.),
- identifikácia predbežných opatrení s odhadom nákladov,
- určenie výrazne zmenených vodných útvarov.

Metodické dokumenty EK (napr. WFD Reporting Guidance 2016) dokazujú, že východiskom plánovania musí byť útvar povrchovej vody a útvar podzemnej vody – ako základná plánovacia jednotka. Východiskové údaje vzťahujúce sa k vodnému útvaru tvoria pevný základ, ktorý je nevyhnutný na to, aby bola zabezpečená **väzba medzi zdrojmi znečistenia (resp. poškodenia) vôd, hodnotením stavu vôd a potrebnými opatreniami na dosiahnutie dobrého stavu vôd.** **Jedine na základe podrobných údajov o stave vodných útvarov je možné vypracovať ekonomickú analýzu, navrhnúť kombináciu ekonomicky efektívnych opatrení (na základe analýzy efektivity nákladov) a zdôvodniť opodstatnenosť výnimiek z environmentálnych cieľov.**

WFD Reporting Guidance 2016, časť 1.2: Ensure consistency across DPSIR chain (Drivers-Pressures-State-Impact-Response), mainly through harmonisation of common schemas listing drivers, pressures, status, impacts, measures, and specification of rules for the consistency check, enabling interoperability with other streams of reporting under water or other water related legislation.

V ďalšom kroku je potrebné výsledky hodnotenia jednotlivých útvarov zosumarizovať v rámci vypracovania **plánov manažmentu čiastkových povodí**. Následne plány manažmentu čiastkových povodí majú byť agregované do národných častí plánov manažmentu povodí (Dunaj, Visla), ktoré sú podkladom pre medzinárodné plány manažmentu povodí. Rozdiel medzi jednotlivými úrovňami plánov manažmentu povodí je v **podrobnosti údajov**. V tejto súvislosti poukazujeme na skutočnosť, že doteraz pravdepodobne neboli vypracované ani plány manažmentu čiastkových povodí (neboli zverejnené), ktoré mali byť podkladom pre plány manažmentu povodí. Konštatuje sa to na str. 5, časť 1.1, kde sa uvádza, že „**Plány manažmentu čiastkových povodí – tvoria podklad pre spracovanie plánov manažmentu povodí úrovne 2 a 1** (t.j. PMP na národnej a medzinárodnej úrovni). Konštatujeme, že nebol dodržaný zákonný postup pri vypracovaní plánov manažmentu povodí, ktorý je zakotvený v § 12 vodného zákona.

Na základe uvedených pripomienok žiadame:

- Preukázať, že pre každý vodný útvar bolo vykonané podrobné vyhodnotenie vplyvov (pressures) a dopadov (impacts) na stav vôd a stanovené environmentálne ciele. Ak takého hodnotenia boli vykonané, žiadame ich sprístupniť verejnosti. V prípade, ak takéto materiály neexistujú, je nevyhnutné zastaviť plánovací proces a tieto základné hodnotenia pre jednotlivé vodné útvary vykonať, pretože bez nich nie je možné pokračovať v ďalších etapách tvorby PMP. Bez podrobných hodnotení vodných útvarov nie je možné vypracovať adekvátne a konkrétny program opatrení.
- Následne je potrebné vypracovať plány manažmentu čiastkových povodí agregovaním informácií z jednotlivých vodných útvarov.
- K vypracovaniu PMP Dunaja a Visly pristúpiť až po komplexnom vyhodnotení vodných útvarov a vypracovaní plánov manažmentu čiastkových povodí.

4. Pripomienka týkajúca sa aktualizácie vstupných údajov

Pre vypracovanie PMP boli použité viaceré neaktuálne údaje pochádzajúce z obdobia prípravy prvých PMP. Chýba informácia, ako bola vykonaná aktualizácia vyhodnotenia vplyvov a dopadov ľudskej činnosti na stav povrchových vôd a podzemných vôd v zmysle čl. 5 RSV s termínom vypracovania december 2013. V PMP chýbajú odkazy na spracovanú aktualizáciu a jej výsledky.

Ak táto aktualizácia bola vykonaná žiadame ju sprístupniť verejnosti. V rámci aktualizácie žiadame vyhodnotiť zmeny oproti prvému vyhodnoteniu vplyvov a dopadov na stav vôd, vrátane zmien, ktoré boli spôsobené novými zdrojmi znečistenia/poškodenia stavu vôd (napr. nové prekážky v tokoch spôsobené výstavbou malých vodných elektrární, protipovodňových opatrení a pod.).

5. Pripomienky k vymedzeniu vodných útvarov (časť 2.1.3 a 2.3, str. 4 -8)

- V PMP sa uvádza, že pre 2. plánovací cyklus bolo v kategórii riek vymedzených o 248 VU menej ako pre 1. plánovací cyklus. K zmenám došlo aj vo vymedzovaní útvarov podzemných vôd. Keďže tieto zmeny môžu negatívne ovplyvňovať hodnotenie pokroku v dosahovaní environmentálnych cieľov, je žiaduce, aby k zásadným zmenám vodných útvarov už v budúcnosti nedochádzalo. **Preto v súlade s metodickým pokynom pre reportovanie (WFD Reporting Guidance 2016) požadujeme odôvodniť prijaté zmeny, porovnať pôvodné a nové vymedzenie vodných útvarov a vykonané zmeny doplniť do PMP.**

WFD Reporting Guidance 2016, časť 2.1.3.2: if water body delineation has changed, reporting is required. Most MS will change their delineation of some water bodies for the second RBMP. There is a need to ensure that there is the possibility to compare the second RBMP with the first RBMP, in particular as regards status. Indicate whether there have been any major changes in water body delineation, or if a new water body has been identified that was not listed before.

- Vo vymedzení útvarov povrchovej vody sú značné nezrovnalosti. Nesedí počet útvarov, ktoré boli vymedzené, vyhodnotené (ekologický stav, ekologický potenciál) a počtom útvarov, pre ktoré sa žiada výnimka (podrobnejšie v pripomienkach č. 13). **Žiadame, aby už v rámci časti 2.1.3 bol prehľadne uvedený celkový prehľad vodných útvarov v členení na prirodzené útvary, výrazne zmenené a umelé vodné útvary.**

Ďalej požadujeme:

- sprístupniť verejnosti štúdiu „Kvantitatívne a kvalitatívne hodnotenie útvarov podzemnej vody“, časť I. doplnenie hydrogeologickej charakterizácie útvarov podzemnej vody vrátane útvarov geotermálnej vody spracovanej na GÚDŠ Bratislava v roku 2013,
- doplniť odkaz na štúdiu resp. iný odborný dokument obsahujúci kritériá a postup pri vymedzovaní útvarov povrchovej vody a sprístupniť ho verejnosti,
- uskutočniť verejnú oponentúru podkladových materiálov s vymedzením vodných útvarov s cieľom posúdiť správnosť postupu pri vymedzovaní vodných útvarov v súlade s metodickým usmernením EK č. 2 Identifikácia vodných útvarov. V prípade, ak sa takáto oponentúra už uskutočnila, je potrebné zverejniť oponentské posudky a záver oponentskej komisie.

6. Pripomienky ku kategorizácii útvarov povrchových vôd

Upozorňujeme, že RSV nepozná útvary povrchových vôd **so zmenenou kategóriou** (stojaté vody – nádrže). Informácie o zaradení týchto vodných útvarov sú nejednoznačné. **Žiadame, aby 23 vodných nádrží bolo zaradených buď do kategórie „riek“ alebo „jazier“ a aby bolo jasne definované či ide o prirodzené útvary alebo výrazne zmenené vodné útvary (HMWB).**

WFD Reporting Guidance 2016, časť 2.1.3.2: A reservoir formed by damming a river is recommended to be reported as a river water body, a reservoir formed by damming an existing lake would be reported as a lake water body. A canal would be expected to be reported as a river water body. Reservoirs and canals would also be reported as heavily modified or artificial water bodies.

7. Pripomienky k typológii, určeni referenčných podmienok a klasifikačných schém (časť 2.1.1 a 2.1.2 str. 1-4)

RSV požaduje zaradiť útvary povrchovej vody do jednej z nasledujúcich kategórií (relevantných pre Slovensko) – prirodzené - rieky, jazerá, alebo umelé útvary povrchovej vody (AWB) alebo výrazne zmenené útvary povrchovej vody (HMWB). Kategóriu „**rieky so zmenenou kategóriou**“ RSV nepozná. Ide o nádrže na vodných tokoch, ktoré môžu byť zaradené buď do kategórie HMWB alebo do kategórie „jazerá“. Žiadame, aby v PMP boli 23 vodných útvaroch so zmenenou kategóriou (Tab. 2.2.5) bolo v súlade s RSV zaradených do jednej z uvedených kategórií a následne vykonať príslušné hodnotenia (buď určiť referenčné podmienky a klasifikačné schémy pre typy v kategórii „jazerá“, alebo vykonať testovanie HMWB a určiť hodnoty maximálneho a dobrého ekologického potenciálu (MEP, GEP).

V PMP sa uvádza, že „Referenčné hodnoty boli pre účely hodnotenia ekologického stavu vypočítané pre všetky relevantné biologické prvky kvality a fyzikálno-chemické prvky kvality pre všetky typy vodných útvarov. Na základe referenčných hodnôt boli odvodené klasifikačné schémy. Kompletne sú klasifikačné schémy uvedené v správe Makovinská a kol. (2014)“. **Žiadame, aby uvedená správa bola sprístupnená odbornej verejnosti spolu so správou „Podrobné výsledky biologickej validácie Makovinská, J., Mišíková Elexová, E., Baláži, P., Fidlerová, D., Lešťáková, M., Ščerbáková, S., Plachá, M., Horváthová, G., Kováč, V.: Biologická validácia typológie. Záverečná správa VÚVH Bratislava, (bez príloh) 1-33, 2013. Následne je potrebné uskutočniť verejnú oponentúru citovaných správ so zabezpečením nezávislých oponentov.**

Celkový počet vymedzených typov (21 typov v kategórii „rieky“) považujeme za neúmerne vysoký, neodpovedajúci rôznorodosti základných prírodných podmienok rozčlenených podľa deskriptorov (systém A alebo B). Za problematickú považujeme identifikáciu ďalších 13 „podtypov“ a 14 typov vodných „útvarov so zmenenou kategóriou“. Uvedené podtypy a typy pre útvary so zmenenou kategóriou nemajú oporu v RSV. Z toho usudzujeme, že uvedené typy nemohli byť súčasťou medzinárodnej interkalibrácie, čo vyvoláva pochybnosti o správnosti stanovenia referenčných podmienok a klasifikačných schém pre hodnotenie ekologického stavu vodných útvarov.

Do PMP je potrebné **doplniť podrobné informácie účasti Slovenska na procese interkalibrácie s preukázaním výsledkov prijatých na úrovni EK** (odkaz na zverejnené dokumenty s výsledkami interkalibrácie). K navrhovaným typom v Tab. 2.2.1 a 2.2.3 žiadame doplniť informáciu, ktoré typy boli interkalibrované.

8. Pripomienky ku kapitole Identifikácia významných vplyvov (kapitola 4 str. 15)

Podľa prílohy VII RSV obsah kapitoly má zahŕňať „**Súhrn významných vplyvov a dopadov na stav povrchovej a podzemnej vody**“. Ide o nosnú kapitolu PMP, ktorá predstavuje základ pre vypracovanie efektívneho programu opatrení na dosiahnutie dobrého stavu vôd. Z hľadiska požiadaviek RSV ide o prvú etapu vypracovania PMP, zameranú na vyhodnotenie vplyvov a dopadov ľudskej činnosti na stav vôd (článok 5 RSV).

Ku kapitole máme nasledovné pripomienky:

- Kapitola sa zameriava iba na hodnotenie „vplyvov“, pod ktorými sú hodnotené „dopady“ (napr. organické znečistenie, znečistenie živinami...). **Považujeme za nevyhnutné, aby v pláne boli jasne rozlíšené „vplyvy“ od „dopadov“** a spracované v prehľadnej forme (zoznamy, mapové prílohy).
- Kapitola bola vypracovaná vo všeobecnej rovine, t.j. nebola vypracovaná v súlade s článkom 5 RSV v zmysle metodických dokumentov EK vypracovaných v rámci CIS (Metodický pokyn č. 3 Analýza vplyvov a dopadov, WFD Reporting Guidance 2016 príloha č. 1: List of drivers, pressures, impacts). **Chýba identifikácia, resp. verejnosti dostupné zoznamy bodových a plošných zdrojov znečistenia povrchových a podzemných vôd, v členení podľa pôvodcov (sídelné aglomerácie, priemysel, poľnohospodárstvo). Chýba verejnosti dostupný zoznam hydromorfologických zmien vodných tokov v členení na zmeny spôsobené plavbou, energetickými stavbami, protipovodňovými opatreniami a odbermi.** Tento nedostatok verejnosť kritizovala už v roku 2014 v rámci pripomienkovania dokumentu „Predbežný prehľad významných vodohospodárskych problémov“, kde žiadala o poskytnutie podrobných údajov o bodových a plošných zdrojoch znečistenia, hydromorfologických zmenách a ich dopadoch na stav povrchových a podzemných vôd, čomu kompetentný orgán nevyhovel.
- Poukazujeme na absenciu hodnotenia plošných zdrojov znečistenia (napr. neodkanalizované obce, poľnohospodárske znečistenie, historicky kontaminované územia).
- Údaje o znečisťovaní povrchových vôd prioritnými a ďalšími nebezpečnými látkami sú nedostatočné. Chýba sprístupnenie registra emisií, vypúšťaní a únikov vrátane popisu metodiky tvorby registra, ktorý musí byť súčasťou aktualizovaných PMP.
- Chýba identifikácia na vode závislých suchozemských ekosystémov (najmä mokrade, územia Natura 2000), u ktorých boli zistené kvalitatívne alebo kvantitatívne problémy (napr. zhoršená kvalita vody v Štrbskom plese, vysychajúce mokrade a iné).
- Chýba zoznam ochranných pásiem vodárenských zdrojov. Ich znázornenie v mapovej prílohe č. 3.1 je nedostatočné.
- Absentujú údaje o vstupe nebezpečných a ostatných znečisťujúcich látok do podzemných vôd.
- Chýbajú verejne dostupné zoznamy identifikovaných **významných zdrojov znečistenia povrchových a podzemných vôd** t.j. tých zdrojov, ktoré majú dopad na stav vôd. Osobitnú pozornosť je potrebné venovať identifikácii **významných hydromorfologických zmien povrchových vôd – vodných stavieb, ktoré narúšajú pozdĺžnu kontinuitu tokov (1002 stavieb)**. K údaju o počte funkčných rybovodov (107) je potrebné doplniť ich zoznam a výsledky monitoringu dokazujúce funkčnosť rybovodov. Rovnakú pozornosť je potrebné venovať **vodným útvarom s významnými hydromorfologickými zmenami, ktoré majú za následok odrezanie povrchových vôd od pôvodných inundácií a mokradí (680 VÚ)**.
- Pri vypracovaní kapitoly neboli rešpektované zásady a odporúčania pre zlepšenie vypracovania RBMPs, ktoré boli sformulované na workshope v Bruseli 21. januára 2014 v dokumente

„Workshop on updating WFD Article 5 analysis and taking better use of this information in the second cycle RBMPs“. Uvedený dokument zdôrazňuje nutnosť vykonať vyhodnotenie vplyvov a dopadov na stav vôd tak, aby bola zabezpečená **prepojenosť medzi identifikovanými významnými vplyvmi**, (ktoré spôsobujú „nevyhovujúci“ stav povrchovej a podzemnej vody), **monitoringom, environmentálnymi cieľmi a navrhovanými opatreniami**. **Túto zásadnú podmienku návrh plánov manažmentu povodí nespĺňa.**

- Agregované údaje o vypúšťanom znečistení (Tab. 4.1.1) a súvisiace obrázky 4.1.1 a 4.1.2 zdôrazňujú pokles v množstve vypúšťaných odpadových vôd do povrchových vôd. K tabuľke a obrázkom chýba analýza dôvodov tohto poklesu. Považujeme za nevyhnutné doplniť informáciu, či ide o pokles, ktorý je výsledkom zavedených opatrení, alebo ukončených aktivít. Do úvahy prichádzajú aj iné dôvody, napr. nekompletnosť údajov v evidencii o vodách v dôsledku nedostatočného nahlasovania údajov o vypúšťaných odpadových vodách. Považujeme za nevyhnutné, aby boli do návrhu plánov doplnené informácie o zbere údajov a urobená podrobná analýza príčin poklesov množstva vypúšťaného znečistenia. V tejto súvislosti považujeme za potrebné uviesť informácie o stave súhrnnej evidencie o vodách a jej nedostatkoch (najmä jej nekompletnosť).

V dôsledku absencie kompletných registrov zdrojov znečistenia, resp. poškodenia podzemných a povrchových vôd, neboli zabezpečené základné údaje, bez ktorých nie je možné vypracovať spoľahlivú ekonomickú analýzu využívania vôd, navrhnúť adekvátne programy monitorovania v súlade s požiadavkami RSV, navrhnúť environmentálne ciele pre jednotlivé útvary podzemných vôd, povrchových vôd a chránené územia a vypracovať konkrétne programy opatrení. Tento nedostatok vyústil do formálneho a nekonkrétneho návrhu programu opatrení na dosiahnutie dobrého stavu vôd.

Na základe uvedených pripomienok žiadame nasledovné:

- **V spolupráci s orgánmi štátnej správy, samosprávy a verejnosťou skompletizovať databázy zdrojov znečistenia resp. poškodenia podzemných a povrchových vôd podľa požiadaviek RSV a vyššie uvedených pripomienok.**
- **Kompletné databázy zdrojov znečistenia/poškodenia vôd žiadame sprístupniť verejnosti.**
- **Žiadame preveriť nahlasovanie údajov o vypúšťaní odpadových vôd s obsahom prioritných látok, ďalších znečisťujúcich látok zo všetkých zdrojov znečistenia, osobitne z prevádzok IPKZ (v dostupnom zozname je 523 prevádzok spadajúcich pod IPKZ).**

Hodnotiaca správa EK (SWD(2012) 379 final, Brussels, 14. 11. 2012)

Ak sa v súčasnosti vyskytujú veľké neistoty v charakterizácii SÚP (vodných útvarov), identifikácii tlakov a posúdení stavu, potrebné je zamerať sa na ne v súčasnom cykle, aby sa zabezpečilo zavedenie náležitých opatrení pred ďalším cyklom. Pokiaľ ide o charakterizáciu, mali by sa napríklad pre všetky BPK (biologické prvky kvality) stanoviť referenčné podmienky.

V plánoch vodohospodárskeho manažmentu povodia je potrebné uviesť viac informácií o prioritných látkach, ako napr. podrobné informácie o tom, ktoré prioritné látky sú monitorované a v ktorých vodných útvaroch, a keď sa látky nehodnotili, jasné vysvetlenie dôvodov, aby bolo možné úplne posúdiť chemický stav.

9. Pripomienky k výhľadovým infraštruktúrnym projektom (časť 4.1.4.4, str. 54)

Predmetná časť PMP je navrhnutá v rozpore s článkom 4.7 RSV, smernicou SEA (2001/42/ES), smernicou EIA, pretože výhľadové infraštruktúrne projekty sú včlenené do PMP bez posúdenia predpokladaných účinkov programov, resp. projektov na životné prostredie (ekologický stav vodných útvarov, územia Natura 2000). Žiadame preto, aby uvedená časť bola z PMP vypustená!

Odôvodnenie:

Ako sa uvádza v predmetnej časti PMP „pri realizácii výhľadových infraštruktúrnych projektov môže dôjsť k novým hydromorfologickým zmenám útvaru povrchovej vody, alebo zmenám hladín útvarov podzemnej vody, ktoré môžu mať za následok zhoršenie ekologického stavu útvarov povrchových vôd“. Vzhľadom na záväznú podmienku RSV „nezhoršovať stav vôd“ takéto infraštruktúrne projekty je možné povoliť len ako výnimku z environmentálnych cieľov podľa článku 4.7 RSV vo väzbe na článok 4.8 a 4.9 RSV. V zmysle metodického postupu EK pre aplikáciu tejto výnimky (Metodické usmernenie č. 20), všetky rozvojové programy (nielen koncepcia výstavby malých vodných elektrární) musia prejsť procesom strategického posudzovania v zmysle smernice SEA. V rámci tohto procesu sa musia vyhodnotiť predpokladané kumulatívne účinky programu na ekologický stav útvarov povrchových vôd, prípadne kvantitatívny stav útvarov podzemných vôd. Ak ide o jednotlivé projekty uvedené v PMP (napr. Slatinka, Tichý potok, vodná elektrárňa Sereď, prečerpávacía vodná elektrárňa Ipeľ, využitie hydroenergetického potenciálu Dunaja nad Bratislavou), tieto musia prejsť procesom environmentálneho hodnotenia vplyvov na ŽP podľa zákona č. 24/2006 o v znení neskorších predpisov (EIA). Súčasťou tohto hodnotenia musí byť aj hodnotenie v zmysle článku 4.7 RSV. Aj tie projekty, ktoré sa neposudzujú podľa zákona EIA musia prejsť hodnotením podľa článku 4.7 RSV. Pričom tieto hodnotenia sa musia uskutočniť už v počiatočnom štádiu uvažovania o rozvojových programoch/projektoch. Vyplýva to z vybraných textov relevantných dokumentov EK.

Metodické usmernenie č. 20: The risk of deterioration of status occurring should be assessed at the time a new modification or alteration is being considered. The assessment of risk should be based on the best information available on the status of those water bodies whose status is likely to be affected by the proposed project.

Blueprint COM(2012 673 final: Keď sa plánuje realizácia významných nových zmien vodných útvarov, malo by sa v prípade určitých projektov popri posudzovaní vplyvov na životné prostredie (EIA) vykonať aj strategické environmentálne posudzovanie (SEA). Strategickému environmentálnemu posudzovaniu by mali podliehať napríklad vnútroštátne a regionálne plány na rozvoj vodnej energie, aby sa určilo, kde by mohli byť priehrady umiestnené s cieľom minimalizovať negatívne vplyvy na životné prostredie a citlivosť voči rizikám katastrofy, alebo aby bolo možné tieto plány porovnať s rozvojom alternatívnych obnoviteľných zdrojov energie.

Iba tie programy/projekty, ktoré prešli posudzovaním podľa článku 4.7 RSV, výsledkom ktorého je predpoklad zhoršenia ekologického stavu útvarov povrchových vôd, môžu resp. musia byť menovite uvedené a vysvetlené v PMP. Musia však byť uvedené v časti 6.2 PMP – Environmentálne ciele a výnimky, tak ako to požaduje príloha VII časť A bod 5 RSV (pozri vybraný text z Metodického usmernenia č. 20). Ak výsledkom posudzovania podľa článku 4.7 RSV je predpoklad, že nedôjde k zhoršeniu stavu vôd, považujeme za nevyhnutné, aby takéto hodnotenia boli zverejnené.

Metodické usmernenie č. 20: Annex VII of the WFD describes the information that should be included in the RBMP. Under point A.5, the environmental objectives established for surface waters and groundwaters must be listed, including identification of the use of the exemptions and the associated information required under Article 4.

Na základe uvedeného vysvetlenia žiadame z PMP vypustiť:

- **Všetky rozvojové programy, u ktorých nebolo vykonané žiadne environmentálne posudzovanie podľa SEA – t.j. všetky programy pre sektor obrany, dopravy, poľnohospodárstva.**
- **Všetky jednotlivé projekty – konkrétne vodné stavby, u ktorých nebolo vykonané žiadne environmentálne posudzovanie ani podľa SEA ani EIA. Ide o projekty: vodná elektrárňa Sereď,**

prečerpávacia vodná elektrárň Ipel', využitie hydroenergetického potenciálu Dunaja nad Bratislavou.

- **Žiadame vypustiť z PMP vodné dielo Slatinka – a to aj napriek tomu, že uvedená vodná stavba bola posudzovaná v procese EIA a bolo vydané na ňu kladné záverečné stanovisko (25. 11. 2009).** Dôvodom je, že v rámci EIA nebolo vykonané hodnotenie účinkov stavby na ekologický stav povrchovej vody podľa článku 4.7 RSV. V rámci tohto hodnotenia mali byť vyhodnotené dopady na ekologický stav útvarov povrchovej vody, malo byť preukázané, že ide o nadradený verejný záujem a najlepšiu environmentálnu voľbu a mali byť zdôvodnené prínosy navrhovanej stavby v porovnaní s očakávanými významnými vplyvmi. Odôvodnenie potreby realizácie stavby z dôvodu zabezpečenia dostatočného množstva vody pre odberateľov (napr. JE Mochovce) nemožno považovať na nadradený verejný záujem. Naopak tento dôvod možno považovať za neodôvodnenú podporu štátu v prospech podnikateľských subjektov, čo je neprípustné. Stavba je presadzovaná ako opatrenie na zadržiavanie vody z dôvodu dopadu klimatickej zmeny na klesajúce prietoky v rieke Hron a pokles hladiny podzemnej vody v regióne. Takéto opatrenie, ktoré patrí do kategórie „sivej infraštruktúry“, je nevyhnutné porovnať s opatreniami na prírodné zadržiavanie vody v krajine (zelená infraštruktúra) a na základe ich porovnania vybrať najlepšiu environmentálnu voľbu. Takýto postup je presadzovaný v koncepcii na ochranu vodných zdrojov Európy (Blueprint). Opatrenia spadajúce do kategórie „zelenej infraštruktúry“ budú mať prioritu v rámci finančnej podpory z eurofondov.
- **Žiadame vypustiť z PMP vodné dielo Tichý potok, a to napriek tomu, že uvedená vodná stavba bola posudzovaná v procese EIA a bolo na ňu vydané kladné záverečné stanovisko (1. 3. 2012).** Jedným z hlavných dôvodov je, že v rámci EIA nebolo vykonané hodnotenie predpokladaných účinkov stavby na ekologický stav povrchovej vody podľa článku 4.7 RSV, t. j. neboli vyhodnotené dopady na ekologický stav útvarov povrchovej vody, nebol preukázaný nadradený verejný záujem a nebolo uskutočnené porovnanie alternatív pre výber najlepšej environmentálnej voľby a zdôvodnené prínosy navrhovanej stavby v porovnaní s očakávanými významnými vplyvmi. Ďalším hlavným dôvodom je, že nebola spoľahlivo preukázaná potreba zabezpečenia zdroja pitnej vody pre mestá Prešov a Košice. V strategickom dokumente „Plán rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií“, ktorý sa súbežne posudzuje v rámci SEA, sa uvádza: „Z bilancie spracovanej pre územie v pôsobnosti Východoslovenskej vodárenskej spoločnosti, a.s. ako celku vyplýva, že pri výpočte potrieb vody na základe reálnej špecifickej spotreby vody bude do roku 2021 dostatočný prebytok vody“. Stavba je v rozpore aj s požiadavkami smernice o biotopoch, keďže dôjde k zániku územia európskeho významu.
- **Žiadame, vypustiť z PMP program výstavby malých vodných elektrární (MVE) navrhnutý v strategickom dokumente „Koncepcie využitia hydroenergetického potenciálu vodných tokov SR do roku 2030“ resp. v jej aktualizácii, ktorá je predmetom súbežného posudzovania strategického dokumentu v rámci SEA.** Hlavným dôvodom je, že v rámci posudzovania sa neuskutočnilo posúdenie potenciálnych negatívnych kumulatívnych vplyvov na relevantné vodné útvary v súlade s požiadavkami článku 4.7 RSV. Nebola zohľadnená ani požiadavka identifikovať najlepšiu environmentálnu voľbu (možnosť použitia iných zdrojov obnoviteľnej energie, ktoré by mali menej negatívne vplyvy) a zdôvodniť prínosy navrhovaného programu výstavby MVE v porovnaní s očakávanými významnými vplyvmi. Veľký počet a hustota lokalít určených na výstavbu MVE môže, resp. bude mať celkový kumulatívny dopad, ktorý môže mať za následok poškodenie resp. zničenie riečného kontinua všetkých významných vodných tokov Slovenska. Preto nie je akceptovateľné, aby sa v rámci SEA neuskutočnilo posúdenie kumulatívneho dopadu programu výstavby MVE na vodné útvary v súlade s požiadavkami článku 4.7 RSV a posudzovanie vplyvov na ŽP sa obmedzilo iba na posudzovanie lokálnych dôsledkov jednotlivých MVE podľa smernice EIA. Konštatujeme, že prebiehajúce posudzovanie strategického dokumentu je v rozpore s požiadavkami smernice SEA (najmä článku 5 ods. 1 v spojení s prílohou I písm. e) a f), ktoré by malo zahŕňať identifikáciu, opis a hodnotenie pravdepodobných významných účinkov realizácie koncepcie na životné prostredie, pričom je potrebné dbať na ciele ochrany životného prostredia (t.j. environmentálne ciele RSV a ciele smernice o biotopoch). V tejto súvislosti

poukazujeme na prebiehajúce právne kroky EK vedené voči Slovensku za porušovanie smernice SEA a RSV v súvislosti s Koncepciou využitia hydroenergetického potenciálu vodných tokov Slovenska, schválenou uznesením vlády SR č. 178/2011. EK poukázala na nedostatky a porušovanie článku 4.7 RSV aj vo svojich hodnotiacich správach. Vybrané časti týchto hodnotení uvádzame nižšie.

Hodnotiaca správa EK (SWD(2012) 379 final, Brussels, 14. 11. 2012)

Nie je jasné, či sú v plánoch vodohospodárskeho manažmentu povodia plánované nové fyzikálne zmeny. Ak je tomu tak, uplatnenie výnimiek podľa článku 4 ods. 7 musí byť založené na dôkladnom posúdení všetkých krokov požadovaných v RSV, najmä na posúdení, či uskutočnenie projektu je vo vyššom verejnom záujme a či prínosy pre spoločnosť prevažujú nad degradáciou životného prostredia a aj na posúdení, či by v prípade absencie alternatív išlo o lepšiu environmentálnu možnosť. Okrem toho tieto projekty možno vykonávať len vtedy, keď sú prijaté všetky možné opatrenia na zmiernenie nepriaznivého vplyvu na stav vody. Všetky podmienky pre uplatnenie článku 4 ods. 7 v jednotlivých projektoch musia byť v rámci procesu plánovania čo možno najskôr zahrnuté a zdôvodnené v plánoch vodohospodárskeho manažmentu povodia.

Hodnotiaca správa EK (Brussels, 9.3.2015 SWD(2015) 50 final)

- Indicate in the 2nd RBMPs when WFD objectives will be achieved. Exemptions should be adequately justified at water body level, and **in particular Slovakia needs to ensure compliance with Article 4.7 of the WFD in the 2nd RBMP cycle.**
- Provide information on future and current actions to address hydromorphological pressures deriving from water management, hydropower, private users and other related sectors, and to put in place adequate measures to address these hydromorphological pressures in the 2nd RBMPs.
- Make sure that new hydromorphological modifications (e.g. new hydropower plants, new or reconstructed drainage, etc.) comply with the requirements of the WFD for these exemptions, and are adequately justified and supported by a proper assessment of alternative solutions and include all necessary mitigation measures.

V súlade s vyššie uvedenými pripomienkami EK, ohľadom na článok 4.7 RSV, žiadame:

- **Doplniť do PMP menovitý zoznam stavieb MVE a ďalších infraštruktúrnych projektov, ktoré boli realizované, resp. povolené po vstupe Slovenska do EÚ a preukázať súlad s článkom 4.7, 4,8 a 4,9 RSV pri povoľovaní týchto stavieb. Ide o stavby, ktoré neboli uvedené v prvom PMP, a preto musia byť uvedené v druhom PMP.**
- **Okrem už realizovaných stavieb žiadame doplniť do PMP aj zoznam tých stavieb, ktoré sú v súčasnosti v povoľovacom konaní (najmä MVE) a na ktoré vydala sekcia vôd MŽP SR súhlasné stanovisko v rámci procesu EIA.**
- **V prípade, že súhlasné stanovisko sekcie vôd na realizáciu infraštruktúrneho projektu bolo vydané z toho dôvodu, že nie je potrebné požadovať výnimku z environmentálnych cieľov podľa čl. 4.7. RSV, žiadame zverejniť vykonané posudzovanie stavby (MVE) podľa článku 4.7 RSV. Zdôrazňujeme, že posudzovanie musí byť vykonané pri každej vodnej stavbe bez ohľadu na jej veľkosť, ak pri nej dochádza k zmene fyzikálnych vlastností útvaru povrchovej vody. Zdôvodnenie vyplýva z Metodického usmernenia č. 20 uvedeného nižšie.**

Metodické usmernenie EK č. 20: If a modification or alteration goes ahead in the middle of a river basin planning cycle, the reason for that modification or alteration must be set out in the subsequent (update of the) RBMPs.

Small size projects: The size of the project is not the relevant criteria to trigger article 4.7. The relevant approach is to assess if a given project, whatever its importance is, will result in deterioration of the status of a body of surface water or groundwater or prevent the achievement of good ecological status, good ecological potential or good groundwater status or from high status to good status of a body of surface water. Thus, projects of any size may fall under article 4.7. However, for small projects not falling within the scope of the EIA Directive (85/337/EEC) a generic approach can be used in order to reduce the assessment burden.

V súvislosti s presadzovaním nových infraštruktúrnych projektov v PMP (vodné nádrže na zadržiavanie vody v krajine), ale aj v Plánoch manažmentu povodňových rizík pre zabezpečenie protipovodňovej ochrany, upozorňujeme na novú stratégiu EK (Blueprint), ktorá je založená na presadzovaní „zelenej“ infraštruktúry (prirodzené zadržiavanie vody v krajine) nad „sivou infraštruktúrou“ (priehrady v tokoch, napriamenie tokov a pod.). Táto stratégia je zdôraznená aj v odporúčaní EK v najnovšej hodnotiacej správe z marca 2015.

Hodnotiaca správa EK (Brussels, 9.3.2015 SWD(2015) 50 final)

Consider and prioritise the use of green infrastructure and/or natural water retention measures that provide a range of environmental (improvements in water quality, increase water infiltration and thus aquifer recharge, flood protection, habitat conservation etc.), social and economic benefits which can be in many cases more cost-effective than grey infrastructure.

10. Pripomienky k programom monitorovania vôd (časť 5 PMP)

Programy monitorovania neboli vypracované v súlade s požiadavkami článku 8 a prílohy V RSV. Týka sa to najmä programov monitorovania stavu útvarov povrchových vôd a podzemných vôd.

Vyplyva to z nasledovných argumentov:

- na str. 91, sa konštatuje: „že 80 % z počtu vodných útvarov (povrchových vôd) je hodnotených iba z nízkou spoľahlivosťou hodnotenia“, t. j. bez použitia spoľahlivých výsledkov monitorovania ekologického stavu vôd. Za nedostatočné považujeme najmä monitorovanie účinkov hydromorfologických zmien na tokoch na ekologický stav vodných útvarov,
- za nedostatočné považujeme aj monitorovanie prioritných a ostatných znečisťujúcich látok, čo súvisí predovšetkým s nedostatočným zmapovaním zdrojov chemického znečistenia (priame, nepriame vypúšťanie odpadových vôd do povrchových vôd),
- chýbajú podrobnejšie informácie o monitorovaní chránených území.

Na ďalšie nedostatky monitorovania nás upozornila v hodnotiacich správach EK.

SWD(2012) 379 final, Brussels, 14. 11. 2012

V monitorovacích programoch sú viaceré nedostatky, ktoré je potrebné riešiť. Neexistuje žiadne primerané monitorovanie rýb v riekach, v jazerách sa monitoruje len fytoplanktón, neexistuje monitorovanie prioritných látok v sedimentoch a biote a nie všetky prioritné látky boli monitorované vo všetkých vodných útvaroch. Tieto nedostatky v systéme monitorovania mali za následok neúplné posúdenie stavu útvarov povrchových vôd, čo je potrebné zlepšiť. Monitorovať by sa mala predovšetkým ortuť, hexachlórbenzén a hexachlórbutadién v biote. Zistené hodnoty by sa mali porovnať s normami pre biotu uvedenými v smernici o ENK, pokiaľ nie sú odvodené ENK poskytujúce rovnakú úroveň ochrany. V ďalšom PVMP je potrebné zohľadniť monitorovanie trendov v sedimentoch alebo biote, aspoň pokiaľ ide o látky, ktoré sú uvedené článku 3 ods. 3 smernice o ENK.

Zdroj: SWD(2015) 50 final, Brussels, 9.3.2015

Slovakia should complete the monitoring framework, as an adequate WFD-compliant monitoring and assessment framework is a necessary pre-requisite to design effective PoMs and ultimately to achieve the WFD objectives.

Žiadame, aby sa v nadväznosti na kompletizáciu zdrojov znečistenia/poškodenia vôd zásadne prehodnotili všetky programy monitorovania (pre útvary povrchových vôd, podzemných vôd a chránených území) z hľadiska potrieb monitorovania a dosiahnutia súladu s RSV. Taktiež je nevyhnutne docieľiť vzájomne prepojenie jednotlivých monitorovacích systémov. Poznamenávame, že značná časť údajov, získaných v rámci monitorovacích programov, sa nevyužíva. Prehodnotenie je potrebné urobiť v spolupráci so širokou odbornou verejnosťou.

Osobitne žiadame doplniť monitoring jednotlivých MVE a ďalších vodných stavieb, najmä tých, ktoré boli vybudované po vstupe Slovenska do EÚ (po roku 2004). Ďalej je potrebné preukázať splnenie požiadaviek EK (monitorovanie rýb, sedimentov, prioritných látok).

11. Pripomienky k vyhodnoteniu stavu vôd (časť 5.1, 5.2, 5.3)

Vyhodnotenie stavu vôd je nekompletné, netransparentné, s nízkou úrovňou spoľahlivosti. Je výsledkom kumulácie nedostatkov z predchádzajúcich etáp (vyhodnotenie vplyvov a dopadov, monitorovanie stavu vôd). Za hlavné nedostatky považujeme nasledovné:

- **nejestvuje väzba medzi významnými zdrojmi znečistenia (bodovými, plošnými) resp. poškodenia vôd (hydromorfologické vplyvy) a ich dopadom na stav vôd,**
- vyhodnotenie stavu vôd sa zakladá najmä na „odhade“ stavu, než na spoľahlivo zistených parametroch klasifikácie stavu vôd,
- hodnotenie ekologického stavu nezahŕňa hydromorfologické prvky kvality,
- hodnotenie chemického stavu povrchových a podzemných vôd vychádza z nedostatočných podkladov o zdrojoch chemického znečisťovania,
- hodnotenie chemického stavu podzemnej vody bolo vykonané iba na základe súboru 209 analýz zo 120 objektov monitorovacej siete SHMU (údaj na str. 117). Ide o veľmi nízky počet objektov, ktorý neumožňuje spoľahlivé vyhodnotenie chemického stavu podzemnej vody. Neboli využité databázy údajov z monitorovania skládok odpadov, vodárenských zdrojov, dusičnanov (2018! monitorovacích objektov - Analýza pokroku dosiahnutom pri zavádzaní Programu opatrení Vodného plánu Slovenska, december 2012) a pesticídov. Výsledky monitorovania sú podľa dostupných informácií v databázach VÚVH. Neboli využité ani výsledky účelového monitorovania kvality podzemných vôd, ktoré vykonávajú znečisťovatelia podzemných vôd na základe rozhodnutí štátnej vodnej správy,
- neboli využité existujúce údaje z vyššie uvedených monitorovacích programov na vyhodnotenie trendov znečisťovania podzemnej vody. Ide najmä o údaje zo sledovania kvality podzemnej vody vo využívaných vodárenských zdrojoch a údaje z monitoringu znečistenia v okolí významných zdrojov znečistenia (skládky odpadov, priemyselné areály, zariadenia na uskladňovanie maštalného hnoja a iné),
- hodnotenie chemického stavu podzemných vôd nie je prepojené s vyhodnotením zraniteľných oblastí a nezahŕňa vyhodnotenie obsahu pesticídov v podzemnej vode,
- vyhodnotenie chemického stavu podzemných vôd nie je prepojené s databázou environmentálnych záťaží a ich dopadom na stav vôd,
- hodnotenie kvantitatívneho stavu podzemných vôd vychádza z hodnotenia využiteľných množstiev podzemných vôd a nie hodnotenia využiteľných zdrojov podzemnej vody. Ide o nesúlad s RSV. Výsledky hodnotenia sú nedostatočné najmä s ohľadom na zaznamenané poklesy hladín podzemnej vody, ale aj v súvislosti so zámerom vývozu vody zo Slovenska na humanitárne účely,
- vyhodnotenie kvantitatívneho stavu nebolo vykonané vo väzbe na útvary povrchových vôd a suchozemské ekosystémy závislé na vode (mokrade).

Vyhodnotenie stavu vôd v PMP žiadame prepracovať v nadväznosti na kompletizáciu databáz zdrojov znečistenia/poškodenia vôd s využitím existujúcich údajov z monitoringu vôd.

12. Pripomienky k vyhodnoteniu ekologického potenciálu výrazne zmenených vodných útvarov - HMWB (časť 5.1.4)

Za hlavné nedostatky považujeme nasledovné:

- nie je ukončené vymedzovanie HMWB (malo byť ukončené do 2010),
- nie je jasná metodika vymedzovania HMWB,
- nie sú k dispozícii klasifikačné schémy pre stanovenie dobrého ekologického potenciálu.

Na niektoré nedostatky upozornila EK už v roku 2012:

Hodnotiaca správa EK (SWD(2012) 379 final, Brussels, 14. 11. 2012)

- Vymedzenie VZVÚ (výrazne zmenených VÚ) musí byť v súlade so všetkými požiadavkami článku 4 ods. 3. V plánoch vodohospodárskeho manažmentu povodia by sa malo osobitne uvádzať posúdenie významných nepriaznivých vplyvov, pokiaľ ide o ich využívanie alebo životné prostredie, ako aj nedostatok významne lepších environmentálnych možností. Tieto informácie sú potrebné na zabezpečenie transparentnosti procesu vymedzenia.
- Metodika na stanovenie DEP (dobrý ekologický potenciál) na Slovensku je neúplná, pretože ešte nie sú úplne vypracované metódy hodnotenia biologických prvkov kvality. Viac práce je potrebné vykonať pri plnení požiadaviek článku 4 ods. 1 písm. a) bod iii) RSV, pri zhromažďovaní chýbajúcich údajov a aktualizovaní systémov hodnotenia a klasifikácie.

13. Pripomienky k environmentálnym cieľom a výnimkám (časť 6 PMP)

- **Environmentálne ciele sú stanovené len vo všeobecnej rovine. Nie je splnená požiadavka stanovenia environmentálnych cieľov pre jednotlivé vodné útvary. Ide o zásadný nedostatok PMP a porušenie RSV!**
- **Stanovenie výnimiek je integrálnou súčasťou určenia environmentálnych cieľov, t.j. musí sa urobiť osobitne pre každý vodný útvar. Keďže environmentálne ciele sa nestanovovali týmto postupom, určenie výnimiek je formálnym procesom, nie je v súlade s metodickým usmernením č. 20 (Environmentálne ciele a výnimky). Ide o porušenie požiadaviek RSV.**
- **Zdôvodnenie výnimiek „z dôvodu technickej uskutočniteľnosti a ekonomických dôvodov“ je nepostačujúce!**
- **V počte útvarov povrchovej vody sú značné nezrovnalosti. Rozporné sú hlavne údaje o počte útvarov, pre ktoré sa požaduje časová výnimka z dosiahnutia dobrého stavu vôd.**

Žiadame, aby environmentálne ciele a výnimky boli zásadne prepracované a stanovené pre jednotlivé vodné útvary v súlade s požiadavkami RSV. Osobitnú pozornosť je potrebné venovať zoznamu infraštruktúrnych projektov, pre ktoré sa požaduje výnimka podľa článku 4.7. RSV.

Odôvodnenie:

V PMP Dunaj a Visla, ale aj v samotnom PMP Dunaj sa uvádzajú rozdielne údaje o počte vodných útvarov. Spracovanie informácií o počte údajov je neprehľadné, nesytematické a je veľmi problematické sa v nich zorientovať. Je to evidentné z nasledovnej tabuľky, v ktorej sme zhrnuli informácie z jednotlivých častí PMP Dunaj a Visla.

Zdroj informácie	SR	Dunaj	Visla
str. 5 PMP Dunaj	1489	1415	74
Celkový počet VU?	1512 spolu?	23 VN (1438 spolu)	
Ekologický stav str. 88-89 Dunaj		1285 – 1284?	74
Ekologický potenciál str. 92 Dunaj		155	
Z toho HMWB/AWB str. 92 Dunaj	155-156?	79 /75 (spolu 154)	
HMWB /AWB str. 96 PMP Visla	63/23(VN)/75 –		1
Hodnotenie spolu	1514 – 1513?	1440 – 1439?	74
Nevyhovujúci stav/potenciál	663!	531/113 (spolu 644)	19!
Výnimky str. 140, tab.1.6, tab. na str.141 Dunaj	720? alebo 17? z 1512	640-675?	45 z 83VU!

Výnimky str. 96 tab.6.1 Visla	720! z 1512		45 z 83 VU!
----------------------------------	-------------	--	-------------

Okrem rozdielneho počtu vodných útvarov poukazujeme na zásadný rozpor, ktorým je počet útvarov v nevyhovujúcom ekologickom stave/potenciáli (663), pričom výnimka z dosiahnutia dobrého ekologického stavu/potenciálu sa požaduje pre 720 VU!

Zdôrazňujeme, že výnimky z environmentálnych cieľov sú pod osobitným dohľadom EK.

SWD(2012) 379 final, Brussels, 14. 11. 2012

Do roku 2015 sa očakáva len malé zlepšenie stavu vôd a ciele pre následné termíny plánovania nie sú vždy jasné. Ciele by mali byť jasne uvedené a transparentné, aby sa dobrý stav vôd dal dosiahnuť v primeranom časovom horizonte. V tomto prvom cykle PVMP bol uplatnený veľký počet výnimiek. Aj keď v RSV sú stanovené výnimky, musia byť splnené osobitné kritériá, aby ich uplatnenie bolo odôvodnené. Žiadosť o výnimky musí byť transparentnejšia a dôvody pre uplatnenie výnimky by mali byť v plánoch jasne odôvodnené. Vysoký počet výnimiek uplatnených v týchto prvých PVMP je znepokojujúci. Slovensko by malo prijať všetky potrebné opatrenia na zníženie počtu výnimiek v budúcom cykle vrátane potrebných zlepšení v procese charakterizácie, v monitorovacích sieťach a metódach hodnotenia stavu, ako aj opatrenia na výrazné zníženie miery neistoty.

14. Pripomienky k ekonomickej analýze (časť 7 PMP)

- Na základe porovnania odberov za rok 2012 (tab. 8.11) s predpokladanými odbermi k roku 2021 (tab. 7.2.11) je problematické zistiť, aký je trend vývoja odberov vody. Tabuľky nie sú vypracované v rovnakej štruktúre a jednotkách, čo znemožňuje ich porovnanie a vyhodnotenie trendu odberov podľa jednotlivých sektorov. Údaje o odberoch v PMP je potrebné zosúladiť aj s údajmi, ktoré sú uvedené v strategickom dokumente „Plán rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií“. Na základe predbežného porovnania údajov sa zdá, že v oboch dokumentoch sú uvádzané rozdielne údaje. Posúdenie je skomplikované používaním rozdielnych jednotiek výšky odberu a štruktúry spracovania údajov. Žiadame zjednotiť spracovanie údajov v oboch dokumentoch tak, aby boli ľahko porovnateľné.
- V ekonomickej analýze chýba vyhodnotenie návratnosti nákladov za vodohospodárske služby v zmysle článku 9 RSV a metodického usmernenia č. 1 (WATECO), ktoré majú zahŕňať najmä – odbery podzemnej a povrchovej vody, vypúšťanie odpadovej vody, akumuláciu vody pre energetické využitie, zavlažovanie, protipovodňovú ochranu, odstraňovanie nánosov z riek a nádrží, správu vodných tokov a iné. V ďalšom uvádzame odporúčania EK pre Slovensko z roku 2012 a 2015.

SWD(2012) 379 final, Brussels, 14. 11. 2012

Návratnosť nákladov by sa mala týkať celého radu vodohospodárskych služieb, vrátane vzdúvaní, odberu, skladovania, úpravy a distribúcie povrchových vôd a zberu, čistenia a vypúšťania odpadových vôd, aj keď sú „samoobslužnými službami“, napr. samoodber pre poľnohospodárstvo. Návratnosť nákladov by mala byť transparentným spôsobom prezentovaná pre všetky relevantné užívateľské odvetvia a environmentálne náklady a náklady na zdroje by mali byť zahrnuté do uhrádzaných nákladov. Mali by byť uvedené informácie o motivačnej úlohe tvorby cien za vodu pre všetky druhy vodohospodárskych služieb s cieľom zabezpečiť efektívne využívanie vody. V plánoch manažmentu povodí by mali byť uvedené informácie o tom, ako sa zohľadňuje zásada znečisťovateľ platí.

Zdroj: SWD(2015) 50 final Brussels, 9.3.2015

Develop fully the economic analysis of water use, including the calculation of Environmental and Resource Costs. Slovakia should ensure water pricing in agriculture. Slovakia should elaborate on this issue in the 2nd RBMPs.

- V rozpore s požiadavkami článku 5 a 9 RSV ekonomická analýza nebola urobená tak, aby poskytla dostatok informácií potrebných k tomu, aby sa posúdila nákladovo najefektívnejšia kombinácia opatrení, ktoré majú byť zahrnuté do programu opatrení PMP. To znamená, že nebola urobená analýza efektivity nákladov (cost- effectiveness analysis). Dolu uvádzame upozornenie EK z roku 2015.

SWD(2015) 50 final Brussels, 9.3.2015

Carry out a cost-effectiveness analysis of potential measures (voluntary or obligatory), for achieving the environmental objectives. The effectiveness of the implemented measures will have to be demonstrated by the assessment of the status/potential of water bodies in the second RBMPs. Available funding, in particular the EU funds (e.g. RDP funds, Structural and Investment Funds, LIFE Integrated Projects and Horizon 2020) needs to be exploited as much as feasible in order to implement PoMs. Consequently, appropriate priorities should be set in the programming documents (PA, OPs and RDPs) of the new EU funding policy 2014-2020.

Žiadame, aby na základe uvedených pripomienok (vrátane pripomienok EK) bola ekonomická analýza prepracovaná v zmysle požiadaviek RSV a v súlade s metodickými usmerneniami EK.

15. Pripomienky k programu opatrení (časť 8 PMP)

Program opatrení je nekonkrétny, neadresný, netransparentný, a preto nemôže byť použitý ako efektívny nástroj na presadenie environmentálnych cieľov najmä na dosiahnutie dobrého stavu vôd.

Za hlavné nedostatky považujeme nasledovné:

- Program opatrení nevychádza z dôslednej analýzy vplyvov a dopadov na stav vôd, spoľahlivého vyhodnotenia stavu vôd a absencie konkrétnych environmentálnych cieľov, ktoré mali byť stanovené pre jednotlivé vodné útvary v „nevyhovujúcom“ stave.
- Navrhované základné opatrenia nie sú konkretizované a kvantifikované. Nie je vyhodnotený ich predpokladaný účinok na dosiahnutí dobrého stavu vôd, aby sa zistila potreba prijatia doplnkových opatrení.
- Poľnohospodárske znečistenie (bodové a plošné zdroje znečistenia) sú v PMP vyhodnotené nedostatočne. Pre účely vypracovania efektívneho Programu rozvoja vidieka je nevyhnutné, aby program opatrení bol rozpracovaný podrobne.
- Základné opatrenia podľa „starých“ smerníc (smernica o komunálnych odpadových vodách, dusičnanová smernica) nenadväzujú na aktuálny stav ich implementácie, ktorý nie je v PMP vyhodnotený a neposkytujú prehľad o konkrétnych opatreniach, ktoré boli vykonané a ktoré je ešte potrebné vykonať na plné zosúladenie so smernicou.
- Zoznam opatrení zameraných na dosiahnutie súladu so smernicou o komunálnych odpadových vodách (odkanalizovanie a čistenie odpadových vôd v aglomeráciách nad 2000 EO), uvedený v prílohe č. 8.1a a 8.1b je potrebné porovnať so zoznamom opatrení z prvého PMP, urobiť odpočet opatrení, ktoré boli zrealizované v rámci OPŽP, resp. sú zazmluvnené, t.j. aktualizovať pôvodný zoznam opatrení.
- Návrh opatrení pre elimináciu významného narušenia pozdĺžnej spojitosti riek a habitatov, ktoré má realizovať prevažne SVP. š.p., nie je podložený konkrétnymi údajmi o dopadoch jednotlivých hydromorfologických zmien na ekologický stav vodných útvarov. Nie je jasné na základe čoho bol vykonaný návrh opatrení na spriechodnenie tokov (príl. 8.4a), návrh na realizáciu 77 prioritných opatrení do roku 2021. Obdobne sa v tab. 8.8 (časť 8.4.2.2) navrhuje iba 14 opatrení pre zabezpečenie laterálnej spojitosti s inundáciami a mokradami, hoci v časti 4.1.4.2 sa uvádza až 680 vodných útvarov s významnými zmenami (odrezanie pôvodných inundácií a mokradí od tokov). Taktiež nie je kvantifikovaný predpokladaný účinok navrhovaných opatrení na dosiahnutie dobrého ekologického stavu. Návrh opatrení nie je možné podporiť aj vzhľadom na plánovanú výstavbu MVE, plánované protipovodňové opatrenia v tokoch a ďalšie infraštruktúrne

projekty. Považujeme za nevyhnutné, aby sa vyhodnotil výsledný efekt navrhovaných opatrení na elimináciu významného narušenia pozdĺžnej kontinuity riek a habitatov, a to spolu s dopadom nových prekážok v toku, ktoré by mali vzniknúť v rámci realizácie infraštruktúrnych projektov a programu protipovodňových opatrení.

- Návrh opatrení na redukovanie znečistenia podzemných vôd chemickými látkami, uvedený v Štátnom programe sanácie environmentálnych záťaží, je neprijateľný, pretože program nebol vypracovaný na základe vyhodnotenia chemického stavu podzemnej vody a trendov obsahu znečistenia v podzemnej vode v zmysle RSV a smernice o ochrane podzemných vôd pred znečistením a zhoršením kvality (2006/118/ES). Nutnosť sanačných prác, ktoré patria medzi doplnkové opatrenia, nie je zdôvodnená a prepojená so základnými opatreniami. Stanovené priority riešenia nie sú dostatočne zdôvodnené.
- V programe opatrení chýbajú opatrenia na riešenie problematiky erózie pôdneho pokryvu z polí, ktorá má za následok zanášanie vodných tokov a nádrží. Nie sú navrhované žiadne opatrenia na odstraňovanie sedimentov z vodných nádrží a vodných tokov, ktoré spôsobujú zhoršovanie kvality vôd (napr. zdrž Hrušov, VN Môťová).
- V programe opatrení chýbajú opatrenia na riešenie problému netesných žump, ktorý je jedným z hlavných zdrojov znečisťovania podzemných vôd.
- V programe opatrení chýbajú opatrenia týkajúce sa znečisťovania pochádzajúceho zo skládok odpadov. Chýbajú aj výsledky a zhodnotenie monitoringu skládok.
- V programe opatrení chýbajú opatrenia na riešenie kvalitatívnych a kvantitatívnych problémov suchozemských ekosystémov závislých na vode (napr. vysychanie mokradí, zhoršená kvalita vody v Štrbskom plese a iné).
- V programe opatrení chýba stratégia a program opatrení opatrenia na zadržiavanie vody v krajine (program projektov zelenej infraštruktúry).
- V programe opatrení chýbajú opatrenia na dosiahnutie dobrého stavu významných spoločných vodných útvarov. V tejto súvislosti poukazujeme najmä na oblasť Žitného ostrova, ktorý nebol vyhodnotený z hľadiska dopadu vodného diela Gabčíkovo na kvantitatívny a chemický stav podzemných vôd, ani ekologický stav povrchových vôd. Nie sú k dispozícii aktuálne údaje o využiteľných zdrojoch podzemných vôd (po výstavbe VD Gabčíkovo), hlavných zdrojoch znečistenia, ako napr. znečistenie pod Slovaftom, rozsah znečistenia z bývalej skládky CHZJD Bratislava v oblasti Podunajských Biskupíc, znečistenie zo skládok odpadov a iné. Chýbajú opatrenia na riešenie jednej z najväčších bariér Dunaja, ktorým je VD Gabčíkovo, a to opatrenia na zabezpečenie pozdĺžnej a laterálnej konektivity.

V ďalšom uvádzame súhrn odporúčaní EK k programu opatrení z rokov 2012 a 2015:

Zdroj: SWD(2012) 379 final, Brussels, 14. 11. 2012

- V PVMP je potrebné uviesť viac informácií o súvislostiach medzi tlakmi a stavom a o príslušných opatreniach pre povrchové vody.
- Nie je jasné, či sa opatrenia navrhnuté v pláne zakladali posúdení stavu útvarov povrchových vôd. Program opatrení pre povrchové vody je teda pravdepodobne založený skôr na analýze rizík, než na monitorovaní údajov alebo posúdení stavu, čo je nedostatok, ktorý je potrebné riešiť. Zmysluplné informácie týkajúce sa rozsahu, načasovania a financovania týchto opatrení by mali byť zahrnuté do plánu opatrení tak, aby bol prístup k dosahovaniu cieľov jasný. Všetky relevantné informácie o základných a doplnkových opatreniach by mali byť zahrnuté do súhrnu plánu opatrení s cieľom zabezpečiť transparentnosť plánovaných opatrení na dosiahnutie environmentálnych cieľov stanovených v RSV.
- Poľnohospodárstvo sa označuje ako odvetvie, ktoré vyvíja významný tlak na vodné zdroje na Slovensku. Táto skutočnosť by sa mala premietnuť do jasnej stratégie stanovujúcej základné/povinné opatrenia, ktoré by všetci poľnohospodári mali dodržiavať, ako aj ďalšie doplnkové opatrenia, ktoré možno financovať. Na vypracovaní tejto stratégie by sa malo podieľať aj spoločenstvo poľnohospodárov, aby sa zabezpečila jej technická uskutočniteľnosť a prijatie. Stratégia musí mať vymedzenú jasnú základnú líniu, aby každý poľnohospodár poznal pravidlá, aby ich vedel primerane posúdiť a presadzovať a aby orgány zodpovedné za finančné prostriedky SPP mohli náležite pripraviť programy rozvoja vidieka a krížové plnenie požiadaviek v oblasti vodného hospodárstva.

SWD(2015) 50 final Brussels, 9.3.2015

- Ensure in the 2nd RBMPs that measures adopted in the PoMs are based on a reliable status assessment of water bodies and are linked to the relevant pressures. The explanation of the links between pressures and status and respective measures should be included in the update of the RBMPs. In the 2nd RBMP cycle, Slovakia should consider supplementary measures for RBSPs and priority substances that show exceedances.
- Provide a coherent strategy to address agriculture's pressure on water in the 2nd RBMPs cycle (how the gaps on basic measures will be closed, what supplementary measures, including under the RDP, will be included in the 2nd RBMP, an assessment of the extent to which the basic and supplementary measures in the second cycle will be sufficient to address agricultural pressures to allow the achievement of good status, etc.). Agriculture is considered as a key source of pollution by nutrients, organic substances and pesticides. The major release of pollutants from agriculture occurs through diffuse sources. Slovakia should implement through national law and include in the 2nd RBMPs basic measures, consistent with article 11.3, to address nutrients, sediment, hydromorphology and pesticides. Slovakia should ensure a better control of abstractions in the 2nd RBMP cycle (e.g. information to be provided on how metering of water consumption in agriculture is ensured).
- Consider and prioritise the use of green infrastructure and/or natural water retention measures that provide a range of environmental (improvements in water quality, increase water infiltration and thus aquifer recharge, flood protection, habitat conservation etc.), social and economic benefits which can be in many cases more cost-effective than grey infrastructure. Identify clearly basic measures in the 2nd RBMPs to allow for a clear assessment of the need for additional measures, e.g. Slovakia should provide all information on the level of compliance and timing to reach full compliance with Directive 91/271/EEC (article 15 and following).

16. Pripomienky k hodnoteniu klimatickej zmeny (vrátane sucha a povodni) – časť 10 PMP

Popis klimatickej zmeny a jej dôsledok na výskyt sucha a povodni je všeobecný a bez konkrétnych hodnotení vykonaných v rámci územia Slovenska. To poukazuje na skutočnosť, že tomuto fenoménu nebola doteraz venovaná adekvátne pozornosť. Ani v rámci PMP sa nenavrhujú žiadne opatrenia na identifikáciu vplyvov klimatickej zmeny, hoci existuje veľa dôkazov o poklesoch hladín podzemnej vody, prietokov vody v povrchových tokoch, ktoré však nemusia byť prejavom klimatickej zmeny, ale dôsledkom antropogénnej činnosti človeka. **Považujeme za nevyhnutné, aby v PMP boli navrhnuté adekvátne opatrenia zamerané na vyhodnotenie dlhodobých trendov klimatických indikátorov**

(najmä zrážky, teplota, prietoky, hladiny podzemnej vody, výdatnosti prameňov) vrátane vyhodnotenia príčin zistených zmien (vplyv klimatickej zmeny alebo ľudského faktora). Odporúčame postupovať v súlade s Metodickým usmernením EK č. 24 – River basin management in a changing climate. Pri riešení problematiky sucha odporúčame využiť výsledky medzinárodného projektu „Integrated Drought Management Programme“, ktorý riešila organizácia Global Water Partnership pre strednú a východnú Európu. Riešenia tohto projektu sa zúčastnili aj slovenské organizácie a inštitúcie (GWP Slovensko, SHMÚ, VÚPOP, Poľnohospodárska univerzita v Nitre).

17. Pripomienky k aktualizácii PMP – absencia vyhodnotenia pokroku

Keďže ide o prvú aktualizáciu plánov manažmentu povodí, ktoré boli prijaté v decembri 2009, súčasťou PMP musí byť aj vyhodnotenie pokroku dosiahnutého realizáciou prvého programu opatrení a objasnenie dôvodov, pre ktoré sa opatrenia nerealizovali. Náležitosti, ktoré musí PMP obsahovať, sú uvedené v prílohe VII časť B RSV. **Keďže v PMP táto časť chýba, žiadame ju doplniť. Vyhodnotenie pokroku žiadame urobiť na základe informácií uvedených v hodnotiacej správe z decembra 2012 zaslanej do Bruselu (Analýza pokroku dosiahnutom pri zavádzaní Programu opatrení Vodného plánu Slovenska) a na základe doplňujúcich informácií zaslaných do Bruselu ako podklad pre správu „Assessment of Member States’ progress in the implementation of Programmes of Measures during the first planning cycle of the Water Framework Directive“ (súčasť the 4th WFD implementation report, marec 2015).**

V súvislosti s vyhodnotením pokroku je nevyhnuté vysvetliť dôvody zmien v množstve vypúšťaného znečistenia (uvedené v časti 4 PMP) a zmeny v hodnotení stavu vodných útvarov (uvedené v časti 5 PMP), ktoré podľa informácií poskytnutých v rámci konzultácií, nie sú výsledkom zavedených opatrení počas prvého plánovacieho cyklu.

18. Pripomienky k registru podrobnejších plánov a programov (časť 11 PMP)

Nesúhlasíme, aby súčasťou PMP sa stali 3 navrhované programy, a to z nasledovných dôvodov:

- **Plány manažmentu povodňového rizika** - vypracovanie plánov nebolo skordinované s vypracovaním PMP. Neboli vyhodnotené dopady existujúcich ani navrhovaných protipovodňových opatrení na stav vôd, napriek tomu, že plány protipovodňovej ochrany sú založené na opatreniach v toku (sivá infraštruktúra), preferované opatrenia zelenej infraštruktúry (Blueprint) v plánoch absentujú.
- **Plán rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie SR na roky 2016 – 2021** – plán rozvoja verejných kanalizácií je v rozpore so smernicou 91/271/ES. Plán rozvoja verejných vodovodov nie je zosúladený s PMP s časťou 7 – Ekonomická analýza využívania vôd. Po zosúladení údajov oboch dokumentov, je možné plán rozvoja verejných vodovodov uviesť v registri podrobnejších plánov.
- **Aktualizácia koncepcie využitia hydroenergetického potenciálu vodných tokov SR do roku 2030** – je vypracovaná v rozpore s článkom 4.7 RSV, smernicou SEA a smernicou o biotopoch. Jednostranne presadzuje energetické ciele na úkor dosiahnutia environmentálnych cieľov, pričom nebol preukázaný nadradený verejný záujem, ani že ide o najlepšiu environmentálnu voľbu z hľadiska dopadov na životné prostredie. Neboli vyhodnotené prínosy s realizácie programu v porovnaní s významnými negatívnymi vplyvmi.

Podrobnejšie pripomienky k strategickým dokumentom boli vznesené v rámci strategického posudzovania podľa smernice SEA a zaslané na Ministerstvo životného prostredia SR, odbor environmentálneho posudzovania.

19. Pripomienky k informovaniu verejnosti a konzultáciám (časť 12 PMP)

Zásadne nesúhlasíme s vyhodnotením účasti verejnosti, ktoré má vyvolať dojem, že kompetentný orgán (sekcia vôd MŽP SR) postupuje v súlade s článkom 14 RSV. Konštatujeme, že väčšina popísaných aktivít nemá priamy súvis s účasťou verejnosti na vypracovaní PMP tak, ako to požaduje článok 14 RSV a Metodické usmernenie č. 8 - Účasť verejnosti transponovaný v § 13 ods. 2 vodného zákona. V skutočnosti v súlade s článkom 14 RSV bola splnená iba požiadavka na sprístupnenie troch priebežných plánovacích dokumentov na pripomienkovanie verejnosti (Časový a vecný harmonogram prípravy plánu manažmentu povodí, Identifikácia významných vodohospodárskych problémov, Návrh plánov manažmentu povodí). Avšak vznesené pripomienky boli bez konzultácií a náležitého vysvetlenia odmietnuté. Išlo len formálne splnenie požiadaviek článku 14 RSV. Konkrétne návrhy na spoluprácu a aktívne zapojenie verejnosti neboli prijaté (napr. pripomienky GWP Slovensko a 15 ďalších subjektov z 11. júna 2013). Požiadavky a návrh na uskutočnenie konzultácií zostali bez povšimnutia (napr. pripomienky 10-tich subjektov z 22. 6. 2014 k dokumentu „Predbežný prehľad významných vodohospodárskych problémov...“). Sekcia vôd MŽP SR nebola ochotná sa zúčastniť na konzultáciách, ktoré zorganizovali mimovládne organizácie v Bratislave (6. 5. 2015), v Prešove (12. 5. 2015), vo Zvolene (13. 5. 2015) a v Žiline (4. 6. 2015). Sekcia vôd MŽP SR zorganizovala v mesiacoch február – marec 3 konzultácie (Bratislava, Banská Bystrica, Košice), na ktorých informovala verejnosť o návrhoch strategických dokumentov. V čase uskutočnenia konzultácií niektoré strategické dokumenty neboli zverejnené (napr. „Aktualizácia koncepcie využitia hydroenergetického potenciálu...“). Akcie mali iba informatívny charakter a neboli zamerané na podporu aktívnej účasti verejnosti. Na zlepšenie návrhu PMP nemali žiadny vplyv. Z konzultácií sa nerobili žiadne záznamy a nejestvujú konkrétne výstupy. Išlo o formálne aktivity s cieľom predložiť EK zoznamy účastníkov konzultácií, ako dôkaz splnenia požiadaviek článku 14 RSV. EK kladie veľký dôraz na zapojenie verejnosti do procesu implementácie RSV. Už v roku 2012 formulovala pripomienky ohľadom účasti verejnosti. Požiadavku zdôraznila aj v roku 2015.

SWD(2012) 379 final, Brussels, 14. 11. 2012

Potrebné je uviesť v pláne viac informácií o účasti zainteresovaných strán a konzultáciách, pretože z PVMP nie je jasné, ktoré zainteresované strany sa zapojili a aký vplyv mali konzultácie na obsah PVMP.

SWD(2015) 50 final Brussels, 9.3.2015 Ensure good coordination between public administration and other stakeholders to improve the planning and implementation of PoMs and to monitor their effectiveness

Na základe uvedených pripomienok žiadame uskutočniť s pripomienkujúcimi subjektmi konzultácie k pripomienkam vzneseným v rámci strategického posudzovania 5-tich strategických dokumentov a k pripomienkam vzneseným v rámci pripomienkovania PMP v zmysle článku 14 RSV. Konzultácie žiadame uskutočniť bezodkladne.

20. Pripomienky k mapovým prílohám

Mapové prílohy majú iba ilustratívny charakter. Zobrazené body a líniové prvky (úseky vodných tokov) nie je možné bližšie identifikovať, ani priradiť k vodným útvarom. **Žiadame aby boli vypracované mapové prílohy v podrobnejšej mierke pre čiastkové povodia, resp. pre vodné útvary, ktoré nedosahujú dobrý stav vôd.**

B. Zhrnutie pripomienok, závery, odporúčania

Zhrnutie zásadných pripomienok:

- **Návrh plánov manažmentu povodí (Dunaj, Visla) nie je vypracovaný v súlade s požiadavkami RSV. Plány manažmentu povodí neposkytujú dostatočné a transparentné informácie o zdrojoch**

znečistenia/poškodenia stavu vôd a ich pôvodcoch, ani informácie o ich dopade na stav vôd a predpokladanom zhoršení stavu vôd. **Program opatrení je vágny, nekonkrétny, formálny. Z plánovacích dokumentov vyplýva, že ich zámerom nie je splnenie environmentálnych cieľov, ale presadenie výstavby nových infraštruktúrnych projektov, a to aj na úkor dosiahnutia environmentálnych cieľov a za cenu obchádzania zákonných požiadaviek RSV (článku 4.7).**

- **Plány manažmentu povodí sa vôbec nezaoberajú takým významným vodohospodárskym problémom, akým je odnos sedimentov z polí do vodných tokov a ich sedimentáciou vo vodných nádržiach.** Ide o problém, ktorý súvisí s riešením povodní, a preto by mal byť riešený nielen v plánoch manažmentu povodí, ale aj v plánoch manažmentu povodňových rizík. Obchádzanie tohto problému má za následok zhoršovanie kvality v útvaroch povrchovej vody (najmä zanášanie nádrží) a súčasne zvyšovanie škôd na majetku v dôsledku povodní.
- **Plány manažmentu povodí sa nezaoberajú s problémom netesných žúmp,** a to napriek tomu, že ide o jeden z hlavných príčin znečisťovania podzemných a následne povrchových vôd, do ktorých sa vypúšťajú znečistené splaškové vody, a to často priamym vypúšťaním do podzemných vôd.
- **Plány manažmentu povodí neriešia problémy miest a obcí – napr. skládky odpadov, znečistenie domových studní, znečisťovanie vôd v dôsledku hospodárskych aktivít (napr. priemyselné prevádzky, farmy, nové vodné stavby na tokoch) nedostatok vody, znečistenie vôd na kúpanie a pod.).**
- **Plány manažmentu povodí sú formálne dokumenty, ktoré neposkytujú podklady potrebné pre rozhodovanie štátnej vodnej správy na úrovni okresných úradov a okresných úradov v sídle kraja, ktoré sú v zmysle vodného zákona zodpovedné za presadzovanie programu opatrení do praxe.** Vydávanie vodoprávných povolení, súhlasov a vyjadrení bude tak naďalej ponechávané na subjektívne rozhodovanie úradníkov, keďže jednoznačné a nespochybniteľné východiskové dokumenty pre rozhodovanie štátnej správy neboli v rámci plánovacieho procesu doteraz vytvorené. **Zdôrazňujeme, že RSV je pre Slovensko záväzná od dátumu vstupu do EÚ, t.j. viac ako 11 rokov!**
- **Program opatrení nie je rozpracovaný s takou podrobnosťou, ktorá je nevyhnutná pre získanie finančných prostriedkov z európskych fondov v rámci OP Kvalita životného prostredia (na roky 2014 – 2020) a v rámci financovania Programu rozvoja vidieka. Plány manažmentu povodí môžu skomplikovať čerpanie finančných prostriedkov z dostupných finančných zdrojov.**

Záver:

Z vyššie uvedených pripomienok vyplýva, že Plány manažmentu povodí nie sú reálnymi plánmi na dosiahnutie environmentálnych cieľov. Ak budú plány v navrhovanej podobe schválené vládou SR a následne predložené na EK, Slovensko si splní oznamovaciu povinnosť, ale nedokáže splniť právne záväzné environmentálne ciele podľa Rámcovej smernice o vode. Z toho dôvodu žiadame zásadné prepracovanie obidvoch plánovacích dokumentov (Dunaj, Visla).

Odporúčania:

- **Uskutočniť ústne konzultácie s pripomienkujúcimi subjektmi (jednotlivo alebo spoločne), z ktorých bude vyhotovený podrobný záznam o akceptovaných a neakceptovaných pripomienkach (vrátane uvedenia dôvodov ich neakceptovania). Súčasťou vzájomne odsúhlaseného záznamu musí byť aj zoznam identifikovaných nedostatkov plánov manažmentu povodí.**
- **Vypracovať vecný a časový plán prepracovania plánov manažmentu povodí tak, aby boli v súlade s RSV a aby v nich boli zahrnuté existujúce problémy (zdroje znečistenia/poškodenia stavu vôd).**
- **Zapojiť verejnosť do procesu prepracovania plánov manažmentu povodí, identifikovať konkrétne spolupracujúce subjekty a konkretizovať úlohy, ktorými budú jednotlivé subjekty poverené (vrátane zabezpečenia finančných prostriedkov).**

- **Zastaviť prebiehajúci proces výstavby MVE a povoľovací proces pre vydanie príslušných povolení na výstavbu MVE (územné rozhodnutie, vodoprávne povolenie, povolenie na vodnú stavbu) zabezpečiť zákonný postup a zmenu vodnej politiky v danej oblasti, ktorá bude kompatibilná s RSV a ďalšími smernicami EÚ.**
- **Pozastaviť výzvy na predkladanie projektov v rámci finančného mechanizmu OPŽP pre projekty environmentálnych záťaží a projekty vodárenskej infraštruktúry (vodovody, kanalizácie, ČOV) z dôvodu potreby zosúladenia uvedených programov s RSV a ďalšími európskymi smernicami.**

S pozdravom

Za pripomienkujúce subjekty uvedené v záhlaví týchto pripomienok

RNDr. Elena Fatulová
predsedníčka Inštitútu vodnej politiky